

**SPÄŤVZATIE ŽALOBY PO POVOLENÍ OBNOVY KONANIA – K
INTERPRETÁCII § 146 CIVILNÉHO SPOROVÉHO PORIADKU V KONANÍ
PO POVOLENÍ OBNOVY KONANIA**

V obnovenom konaní nie je možné odignorovať pôvodné konanie, ktoré bolo začaté podaním žaloby, pokračovalo vykonaním konkrétnych procesných úkonov vrátane pojednávania a dokazovania a vyústilo do meritórneho rozhodnutia, ale práve naopak, je nutné ho zohľadniť a po povolení obnovy konania pokračovať v spore vykonaním nových dôkazov, na základe ktorých bola obnova konania povolená.

Na štádium po povolení obnovy konania nemožno nazerat' rovnako, ako keby v danej veci nebolo vykonané ešte ani jedno pojednávanie, keďže výsledky doterajšieho konania spolu s novými skutočnosťami majú byť podkladom na prípadné nové rozhodnutie.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 252/2022 z 8. júla 2022)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **M. O.**, zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Tomkom, Floriánova 2, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 17 Co 26/2021-305 z 26. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 17 Co 26/2021-305 z 26. augusta 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 17 Co 26/2021-305 z 26. augusta 2021 **zrušuje** a vec **vracia** Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Prešove **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou prijatou ústavným súdom uznesením č. k. I. ÚS 252/2022 z 28. apríla 2022 na ďalšie konanie domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ bol neúspešným žalovaným v spore o ochranu osobnosti, v ktorom bol právoplatným rozhodnutím zviazaný

k povinnosti ospravedlniť sa žalobcovi a zaplatiť mu nemajetkovú ujmu vo výške 100 000 Sk. Ako P. uvádzal v rámci tohto pôvodného konania len tie skutočnosti, ktoré uviesť mohol, pretože nebol oslobodený od povinnosti zachovávať mlčanlivosť. Po právoplatnom skončení konania ho na základe jeho žiadosti m. oslobodil od povinnosti zachovávať mlčanlivosť, a preto sťažovateľ podal žalobu na obnovu konania, ktorú Okresný súd Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) povolil rozsudkom č. k. 3 C 160/2006 z 28. augusta 2017 [§ 397 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)].

3. Po právoplatnosti tohto rozhodnutia vzal žalobca žalobu späť, pretože sťažovateľ splnil všetky povinnosti vyplývajúce mu z rozsudku, a teda odpadol dôvod pokračovať v konaní. Sťažovateľ so späťvzatím žaloby nesúhlasil, keďže obnova konania bola povolená z dôvodu, že bez svojho zavinenia nemohol v pôvodnom konaní vypovedať o všetkých skutočnostiach, o ktorých vedel. Zastavením konania by sa potlačil zmysel obnovy konania, ako i jeho právo na prejednanie veci vykonaním nových dôkazov, ktoré pre neho môžu privodiť priaznivejšie rozhodnutie. V uvedenom identifikoval vážny dôvod nesúhlasu so späťvzatím žaloby podľa § 146 CSP.

4. Okresný súd sa s argumentáciou sťažovateľa nestotožnil a uznesením z 23. marca 2021 konanie zastavil s odôvodnením, že späťvzatie žaloby je dispozičným oprávnením žalobcu (§ 145 CSP). Ďalej uviedol, že v obnovenom konaní došlo k späťvzatiu skôr, než sa začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie, a preto na nesúhlas sťažovateľa neprihliadal (§ 146 ods. 1 CSP).

5. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol o trovách konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ s rozhodnutím všeobecných súdov nesúhlasí a ich verdikt považuje za rozporný s jeho právom na súdnu ochranu. Podľa jeho názoru neobstojí argumentácia konajúcich súdov, ktoré zastavili konanie a neprihliadali na jeho nesúhlas so späťvzatím žaloby s odôvodnením, že sa ešte nezačalo predbežné prejednanie, resp. pojednávanie. Je presvedčený o tom, že na jeho nesúhlas mali prihliadať, pretože pôvodný spor začal podaním žaloby, vo veci boli vykonané rôzne úkony vrátane dokazovania a pojednávania, pričom povolením obnovy konania sa pokračuje v tomto konaní vykonaním nových dôkazov, na základe ktorých bola povolená obnova konania. Pokiaľ teda konajúce súdy za týchto okolností zastavili konanie bez zohľadnenia nesúhlasu sťažovateľa so späťvzatím žaloby, nesprávne interpretovali aplikovanú právnu normu (§ 146 CSP) a vec nesprávne právne posúdili. V dôsledku tohto postupu je znemožnenie uplatnenia práv sťažovateľa v konaní pred súdom v podobe vykonania nových dôkazov.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti pripomenul, že ústavný súd v rámci konania o ústavnej sťažnosti neposudzuje, či do a akej miery je napadnutý výklad danej problematiky krajským súdom optimálny, ale iba zisťuje, či nie je interpretácia natoľko extrémna, a teda

svojevôľná, že by vybočovala z postulátov spravodlivého procesu vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa jeho názoru o taký prípad vo veci sťažovateľa nejde.

8. K nastolenému problému uvádza, že po povolení obnovy konania sa vec znova prejedná (§ 416 CSP), t. j. nepokračuje sa v pôvodnom konaní vo veci, ale opäť sa koná o žalobe v súlade s § 168 a nasl. CSP alebo podľa § 177 CSP samostatne. V tomto novom konaní sa len prihliadne na všetko, čo vyšlo najavo v pôvodnom konaní a v obnovenom konaní. Ustanovenia upravujúce obnovu konania nevyklúčujú situáciu, že by žalobca nemohol v štádiu pred predbežným prejednaním sporu alebo pred nariadením pojednávania (alebo aj v konaní vo veci do právoplatného rozhodnutia) zobrať žalobu späť. Žalobca toto právo využil pred prvým pojednávaním v obnovenom konaní. Tým, že sa tak stalo pred predbežným prejednaním sporu podľa § 168 CSP alebo pred pojednávaním, nebolo potrebné prihliadať na nesúhlas žalovaného. Práve naopak, bolo potrebné prihliadať len na v plnom rozsahu zachovaný dispozičný princíp u žalobcu. Napokon krajský súd dodal, že sťažovateľovi nič nebráni využiť svoje právo na súdnu ochranu a podať samostatnú žalobu.

9. Poukazujúc na dôvody napadnutého uznesenia, krajský súd konštatoval, že jeho postup pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu bol legitímny, s ústavne korešpondujúcou mierou interpretácie na vec použitých zákonných ustanovení a vylučujúcich možnosť porušenia základného práva sťažovateľa.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Zúčastnená osoba, ktorou bol I. I. vystupujúci v pôvodnom konaní ako žalobca, sa k podanej ústavnej sťažnosti nevyjadrila.

III.3. Replika sťažovateľa:

11. Sťažovateľ vo svojej replike zopakoval kľúčové námietky jeho ústavnej sťažnosti a podotkol, že žalobca nevzal žalobu späť v konaní o povolení obnovy konania, ale v pôvodnom konaní o ochranu osobnosti, teda už zo samotného úkonu žalobcu je zrejmé, že postup súdov nebol správny. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd zastavením konania porušil jeho právo na vykonanie nových dôkazov a poprel dôvody, pre ktoré bola obnova konania povolená, pretože o konaní o obnove konania „rozhodol“ de facto žalobca tým, že vzal žalobu späť.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

12. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bola potvrdená správnosť záveru o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby pôvodným žalobcom v štádiu po povolení obnovy konania, a to bez toho, aby bol zohľadnený nesúhlas sťažovateľa s týmto späťvzatím.

V dôsledku tvrdenej nezákonnosti tohto postupu sa podľa názoru sťažovateľa nedosiahol účel obnovy konania, keďže mu bolo znemožnené vykonať nové dôkazy, ktoré by potenciálne mohli pre neho privediť priaznivejšie rozhodnutie, v čom identifikuje zásah do svojho práva.

14. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

15. Ústavný súd, vychádzajúc aj z pripomienky krajského súdu, ďalej konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitráry) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

16. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

17. Z pohľadu ústavnoprávneho treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie označených základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou noriem tohto práva, prípadne konkurenciou interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a napokon za také možno považovať prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva (I. ÚS 255/2010).

18. Všeobecný súd by teda mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

19. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj napadnuté uznesenie

krajského súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľom v ústavnej sťažnosti a zároveň posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia s limitmi základného práva na súdnu ochranu. Na ten účel považoval za vhodné poukázať na právnu úpravu, ktorá sa stala relevantnou pre posúdenie danej veci:

20. Podľa § 397 písm. a) CSP proti právoplatnému rozsudku je prípustná žaloba na obnovu konania, ak sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy týkajúce sa strán a predmetu pôvodného konania, ktoré ten, kto podal žalobu na obnovu konania, bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

20.1 Podľa § 416 CSP len čo nadobudne rozsudok o povolení obnovy konania právoplatnosť, súd bez ďalšieho vec zнова prejedná. Pritom prihliadne na všetko, čo vyšlo najavo v pôvodnom konaní aj v obnovenom konaní.

20.2 Podľa § 145 ods. 1 CSP, ak je žaloba vzatá späť celkom, súd konanie zastaví.

20.3 Podľa § 146 ods. 1 CSP súd konanie nezastaví, ak žalovaný so späťvzatím žaloby z vážnych dôvodov nesúhlasí. Na nesúhlas žalovaného so späťvzatím žaloby sa neprihliada, ak dôjde k späťvzatiu žaloby skôr, než sa začalo predbežné prejednanie sporu podľa § 168 alebo pojednávanie.

21. Nadväzne je vhodné poukázať na inštitút obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku, pre ktorý zákon taxatívne (t. j. konečným výpočtom) stanovuje dôvody charakteristické svojou rigoróznosťou kvôli ich možnému zásahu do stability a nezmeniteľnosti právoplatného rozhodnutia. Účelom obnovy konania je odstrániť nedostatky skutkového charakteru spočívajúce najmä v neúplnosti zhromaždených skutočností a dôkazov, na ktorých je postavené pôvodné právoplatné rozhodnutie.

22. V prejednávanej veci bola obnova konania právoplatne povolená rozsudkom okresného súdu č. k. 3 C 160/2006 z 28. augusta 2017, a to podľa § 397 písm. a) CSP, pretože okresný súd vzhľadom na žalobu sťažovateľa na obnovu konania také skutočnosti týkajúce sa strán a predmetu pôvodného konania, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, a mohli by privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. V reakcii na povolenie obnovy konania pôvodný žalobca vzal žalobu späť tvrdiac, že sťažovateľ ako žalovaný splnil všetky povinnosti vyplývajúce mu z právoplatného rozhodnutia, a preto niet dôvodu pokračovať v konaní. Do hry, a teda do práva na súdnu ochranu sťažovateľa v obnovenom konaní, tak vstúpil dispozičný princíp. Úlohou všeobecných súdov bolo vyhodnotiť dispozíciu žalobcu s pôvodným konaním v kontexte s účinkami povolenej obnovy konania.

23. Krajský súd vyhodnotil postup okresného súdu, ktorý vyústil do zastavenia konania, ako správny, keďže žalobca môže vziať žalobu späť i v obnovenom konaní. Podľa jeho názoru došlo k späťvzatiu žaloby skôr, než sa v danej veci začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie, a preto na nesúhlas sťažovateľa so späťvzatím žaloby neprihliadal.

24. Späťvzatie žaloby možno vo všeobecnosti definovať ako jednostranný procesný úkon, ktorým žalobca prejavuje svoju vôľu nepokračovať ďalej v konaní s úmyslom dosiahnuť jeho zastavenie bez meritórneho rozhodnutia. Žalobca týmto spôsobom voľne disponuje sporovým konaním ako celkom, prípadne niektorou jeho časťou. Súd je povinný dispozičný prejav vôle žalobcu rešpektovať a po späťvzatiu žaloby pokračuje v konaní tak, aby bolo toto konanie bez ďalšieho prejednanie veci zastavené, resp. sčasti zastavené. Výnimku z uvedeného pravidla predstavuje iba alternatíva, keď zastaveniu konania alebo jeho časti bráni kvalifikovaný nesúhlas žalovaného podľa § 146 ods. 1 CSP alebo absencia súhlasu žalovaného podľa § 146 ods. 2 CSP (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 534).

25. Ústavný súd nerozporuje oprávnenie žalobcu ako domini litis disponovať s konaním a stotožňuje sa i s názorom krajského súdu, že ustanovenia upravujúce obnovu konania nevyklúčujú situáciu, že by žalobca nemohol v štádiu po povolení obnovy konania vziať žalobu späť. Sporným sa tu však stala interpretácia § 146 ods. 1 CSP, teda to, či v štádiu po povolení obnovy konania je alebo nie je potrebné prihliadnuť na nesúhlas sťažovateľa so späťvzatím žaloby. Všeobecné súdy vyhodnotili túto otázku v prospech žalobcu, pretože boli toho názoru, že vzal žalobu späť skôr, než sa začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie. Takýto záver však naráža na fakt, že konanie sa ocitlo v štádiu po povolení obnovy konania, teda v štádiu konania, ktoré bolo po prejednaní veci už právoplatne skončené rozhodnutím vo veci samej.

26. Po právoplatnosti rozsudku o povolení obnovy konania je úlohou súdu ex officio vec znova prejednať. Ide o výnimku zo zásady formálnej právoplatnosti rozhodnutia (§ 230 CSP), v zmysle ktorej o veci meritórne skončenej právoplatným rozhodnutím súdu nemožno rozhodovať znova. Pôvodné, obnovou konania napadnuté rozhodnutie sa nahrádza rozhodnutím novým, nedochádza však k jeho zrušeniu (§ 417 CSP). Obe konania, to znamená pôvodné i obnovené konanie, ako aj pôvodné a nové rozhodnutie, tu tvoria jeden celok v zmysle princípu jednotnosti konania, resp. princípu arbitrárneho poriadku (čl. 10 CSP). Podľa neho súd v obnovenom konaní prihliada na všetky skutočnosti a dôkazy, ktoré vyšli najavo ako pri pôvodnom konaní, tak aj v obnovenom konaní.

27. Z uvedeného je evidentné, že v obnovenom konaní nie je možné odignorovať pôvodné konanie, ktoré bolo začaté podaním žaloby, pokračovalo vykonaním rôznych procesných úkonov vrátane pojednávania a dokazovania (a vyústilo do meritórneho rozhodnutia), ale práve naopak, v zmysle princípu jednotnosti konania a s prihliadnutím na účel obnovy konania je nutné ho zohľadniť a po povolení obnovy konania pokračovať v spore vykonaním nových dôkazov, na základe ktorých bola povolená obnova konania. Z uvedeného dôvodu nemožno na štádium po povolení obnovy konania nazerať rovnako, ako keby v danej veci nebolo vykonané ešte ani jedno pojednávanie, keďže výsledky doterajšieho konania majú byť (spolu s novými skutočnosťami) podkladom na prípadne nové rozhodnutie.

28. Ide o obdobnú situáciu ako pri späťvzati žaloby po rozhodnutí súdu prvej inštancie (§ 370 CSP). Logickým dôvodom na späťvzatie žaloby po vyhlásení rozsudku je neúspech žalobcu a tomu korešponduje pravdepodobný závažný dôvod nesúhlasu žalovaného so späťvzatím žaloby, teda jeho úspech vo veci samej. Všeobecný súd v takom prípade obligatórne zisťuje, či protistrana súhlasí so späťvzatím žaloby, pretože súd už vyslovil svoj autoritatívny názor na vec (hoci neprávoplatne). O to viac by mal rovnaký princíp platiť v prípade, ak už existuje právoplatné rozhodnutie všeobecného súdu a právoplatné rozhodnutie o povolení obnovy konania, ktoré vo svojich dôsledkoch usiluje o jeho prelomenie.

29. S ohľadom na uvedené nemožno súhlasiť s názorom krajského súdu, ktorý neprihliadal na nesúhlas sťažovateľa so späťvzatím žaloby preto, že k späťvzatiu došlo skôr, než začalo predbežné prejednanie sporu, resp. pojednávanie. Takýto záver vyplýva z izolovaného pohľadu na text daného ustanovenia, a neberie do úvahy účinky povolenej obnovy konania, ktoré vo svojich dôsledkoch vracajú spor do štádia dokazovania (§ 416), a nie do fázy predbežného prejednanie sporu, tobôž prvého pojednávania vo veci. Pripustením správnosti názoru všeobecných súdov by sa povolená obnova konania nikdy nerozvinula vo svojej druhej fáze, pretože každý úspešný žalobca (v pôvodnom konaní) by po povolení obnovy konania prirodzene vzal žalobu späť s tým, že už mu bolo plnené (tak ako sa to stalo v danej veci). Takýto postup by neprípustným spôsobom zvýhodňoval žalobcu a naopak znevýhodňoval

stranu sporu, ktorá dosiahla právoplatné povolenie obnovy konania, no vzápätí stráca možnosť reálneho predloženia a uplatnenia týchto nových skutočností, rozhodnutí alebo dôkazov. Tým by sa zmaril, resp. nenaplnil účel povolenej obnovy konania.

30. V tejto súvislosti sa žiada dodať, že hoci gramatický výklad uskutočnený všeobecnými súdmi je legitímnym spôsobom aplikácie práva, pri jeho použití je nevyhnutné dbať práve na to, aby sa nestratil účel právnych inštitútov nielen priamo upravených, ale aj dotknutých spornou normou (IV. ÚS 1/02). Nesprávna interpretácia § 146 ods. 1 CSP má nespomý dopad na súvisiace ustanovenie § 416 CSP, a teda na samotný inštitút obnovy konania, pretože znamená prekážku pre posúdenie nových skutočností v kontexte tých, ktoré boli podkladom na vydanie rozhodnutia v pôvodnom konaní.

31. Ústavný súd už viackrát zdôraznil, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010).

32. Všeobecný súd teda nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách tohto zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu. Orgánom verejnej moci a predovšetkým všeobecným súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti (I. ÚS 484/2020).

33. Ústavný súd tak na základe posúdenia už uvedeného dospel k záveru, že pokiaľ krajský súd napadnutým uznesením potvrdil zastavujúce uznesenie okresného súdu v štádiu po povolení obnovy konania na podklade späťvzatia žaloby žalobcom bez toho, aby prihliadol na nesúhlas sťažovateľa ako žalovaného, odôvodňujúc tento postup tým, že v obnovenom konaní sa ešte nezačalo pojednávanie, dopustil sa ústavne neudržateľnej interpretácie § 146 ods. 1 CSP, ktorá mala byť limitovaná teleologicky a systematicky (v spojení s § 416 CSP), a to v rámci mantinelov daných ústavnými princípmi. Striktné doslovné (gramatické) sledovanie textu § 146 ods. 1 CSP za popísanej špecifickej situácie po povolení obnovy konania, vyústilo vo svojich dôsledkoch k odmietnutiu jedinej príležitosti sťažovateľa reálne predložiť do právoplatne obnoveného konania nové skutočnosti, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní.

34. Ústavný súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu). V nadväznosti na tento záver napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

35. V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný

rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

36. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) za dva úkony právnej služby v celkovej sume 384,08 eur (bod 3 výroku nálezu). Pri výpočte trov konania vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3 a 16 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur. Za repliku k vyjadreniu krajského súdu ústavný súd sťažovateľovi nepriznal odmenu, pretože toto podanie neobsahovalo žiadne nové skutočnosti ani argumentáciu.

37. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.